

Giải pháp để thị trường chứng khoán phát triển ổn định

TRẦN TRỌNG TRIẾT

Chuyên viên Tài chính Ngân hàng

Thị trường chứng khoán (TTCK) Việt Nam chính thức ra đời và đi vào hoạt động từ tháng 7/2000 đến nay đã được hơn 8 năm. Trải qua thời gian đó, TTCK Việt Nam đã có những bước phát triển cả về quy mô lẫn chất lượng. So với các nước trong khu vực và trên thế giới, tuy còn non trẻ nhưng TTCK Việt Nam bước đầu đã góp phần hình thành một mô hình thị trường vốn tương đối toàn diện, tạo lập và vận hành kênh huy động vốn trung và dài hạn cho nền kinh tế. Đồng thời, khẳng định được vị thế và vai trò là kênh huy động vốn quan trọng để các doanh nghiệp đại chúng phục vụ cho phát triển cũng như hỗ trợ hiệu quả cho hệ thống ngân hàng trong việc cân đối tổng thể. Điều đó, đã khẳng định với tổng vốn hóa trên thị trường đến nay đã chiếm khoảng trên 25% GDP, bình quân lượng vốn giao dịch một ngày trung bình khoảng trên 600 tỷ đồng đối với cổ phiếu. Trong đó, nhà đầu tư nước ngoài nắm giữ khoảng 25%-27%.

Tuy nhiên, từ cuối năm 2007 đặc biệt là từ đầu năm 2008 đến nay, tình hình kinh tế thế giới có nhiều diễn biến phức tạp, một số nền kinh tế lớn đang lâm vào cuộc khủng hoảng tài chính kéo theo những tác động tiêu cực đến TTCK sụt giảm. Trong nước, sức ép lạm phát, đặc biệt là giá nguyên liệu đầu vào tăng trong khi lãi suất cho vay vẫn ở mức cao tác động đến chi phí sản xuất và lợi nhuận của các công ty niêm yết. Trong 11 tháng đầu năm 2008, hoạt động của các CTCK rất khó khăn do dịch vụ tư vấn phát hành, cổ phần hóa và niêm yết giảm sút dẫn đến việc một số công ty bị thua lỗ lớn có khả năng dẫn đến nguy cơ phá sản, sáp nhập trong thời gian tới. Trong khi đó, hoạt động của các tổ chức tín dụng, nhập khẩu hàng hóa, tỷ giá và giá vàng vẫn còn chứa đựng các yếu tố bất lợi có thể tác động gián tiếp đến giá cổ phiếu, giá trị giao dịch trên thị trường. Các yếu tố đó đã tác động không nhỏ đến yếu tố tâm lý nhà đầu tư khiến TTCK Việt Nam không tránh khỏi sự mất điểm (từ mức trên 1.000 điểm vào đầu năm 2007 đến cuối tháng 10 năm 2008 VN-Index tụt xuống dưới 350 điểm).

Đứng trước những khó khăn và thách thức trên, Ủy ban Chứng khoán (UBCK) Nhà nước cho biết trước mắt sẽ kiến nghị Chính phủ thông qua đề án "Phát triển bền vững, ngăn ngừa khủng hoảng trên TTCK" nhằm chủ động đối phó với những diễn biến phức tạp có thể xảy ra. Về lâu dài, Ủy ban này sẽ tiếp tục triển khai các giải pháp cơ bản như: xử lý cung-cầu về vốn để đưa lãi suất cho vay giảm dần, cải thiện hơn nữa tính thanh khoản kết hợp với xử lý nợ đọng cho vay chứng khoán và bắt động sản tại các ngân hàng để tránh rủi ro, hoàn thiện khung pháp lý về TTCK thông qua việc sửa đổi bổ sung Nghị định 14/NĐ-CP, Nghị

định 36/NĐ-CP và các văn bản hướng dẫn. Cùng với đó, hệ thống ngân hàng thương mại tiếp tục được củng cố, tăng cường minh bạch hóa và công khai hóa hoạt động của doanh nghiệp, đẩy mạnh việc tái cấu trúc, quy hoạch thị trường giao dịch cổ phiếu niêm yết theo hướng tập trung, thống nhất, đồng thời tổ chức triển khai thị trường giao dịch cổ phiếu của công ty đại chúng chưa niêm yết và xây dựng thị trường trái phiếu Chính phủ chuyên biệt, tập trung tại Trung tâm giao dịch chứng khoán Hà Nội.

Mặc dù vậy, để TTCK phát triển ổn định và bền vững, ngày càng đóng góp hiệu quả vào sự phát triển kinh tế xã hội thì việc quản lý điều hành các cơ chế chính sách tài chính tiền tệ của Nhà nước đồng bộ là rất quan trọng ở bất kỳ thời điểm nào.

Theo số liệu thống kê, hiện nay có khoảng 4 nghìn công ty đại chúng của Nhà nước nhưng mới chỉ có trên 1 nghìn doanh nghiệp đăng ký với UBCK Nhà nước, trong đó có trên 300 doanh nghiệp đã được niêm yết trên TTCK và trên 700 doanh nghiệp chưa thực hiện đăng ký lưu ký chứng khoán tập trung. Hiệu lực của các quy định về giao dịch, chuyển nhượng chứng khoán của Nhà nước mới tác động đến 1/10 doanh nghiệp; các quy định về phát hành huy động vốn mới tác động đến 25% doanh nghiệp đại chúng. Như vậy, thị trường giao dịch tự do còn quá lớn dẫn đến hiệu quả của các chính sách quản lý Nhà nước còn thấp là nguyên nhân làm cho TTCK nói chung thiếu tính minh bạch và phát triển thiếu bền vững.

Do vậy, trọng tâm chiến lược của Chính phủ đối với TTCK trong thời gian tới là phải xác lập phạm vi quản lý Nhà nước đối với TTCK thông qua biện pháp phát triển nhanh, mạnh, có tổ chức và thu hẹp phạm vi thị trường tự do, coi việc mở rộng quy mô là ưu tiên hàng đầu; Một mặt, sử dụng hiệu quả và nâng cấp thị trường TP.HCM và Hà Nội xứng tầm để thúc đẩy và phát triển doanh nghiệp niêm yết. Mặt khác, Nhà nước cần có những giải pháp mạnh dùng quyền biểu quyết tại các doanh nghiệp Nhà nước nắm giữ trên 51% cổ phần để buộc các doanh nghiệp này lên sàn. Đây sẽ là đòn bẩy thúc đẩy thị trường phát triển mạnh mẽ trong thời gian tới. Bên cạnh đó, cần có sự đánh giá lại chiến lược phát triển dài hạn TTCK Việt Nam và điều kiện để từ đó đẩy mạnh lộ trình phát triển của TTCK Việt Nam mà chủ yếu là hai thị trường TP.HCM và Hà Nội. Tuy nhiên, trong thời gian tới các nhu cầu về thị trường mới như thị trường tương lai, thị trường quyền chọn, thị trường hàng hóa... sẽ phát triển, cần có sự đầu tư quy hoạch để chủ động phát triển theo định hướng của Chính phủ.

Hiện nay, cả nước có 98 công ty chứng khoán (CTCK) đã được cấp giấy phép hoạt động, trong tình hình khó khăn hiện nay, với sự sụt giảm mạnh của TTCK đã tác động xấu đến hoạt động của các CTCK. Hiện có khoảng 70%-80% CTCK đang hoạt động trong tình trạng cầm cự, phải cắt giảm nhân lực, giảm lương nhân viên, thu hẹp diện tích và địa bàn hoạt động. So với quy mô TTCK Việt Nam hiện nay thì số lượng các CTCK trên là rất lớn. Nhìn sang các nước trong khu vực mặc dù thị trường có quy mô lớn hơn Việt Nam nhưng số lượng các CTCK lại rất khiêm tốn (Thái Lan chỉ có 41 CTCK, Malaysia 37 công ty, Đài Loan 31 công ty) trong khi lượng vốn hóa của các nước này cao hơn Việt Nam gấp nhiều lần. Thực tế, ở nước ta sự ra đời của quá nhiều CTCK và công ty quản lý quỹ kéo theo cơn sốt về nhân lực, chi phí thuê trụ sở dẫn đến một số tiêu cực, khi làm ăn không hiệu quả sẽ tạo ra một số tiêu cực. Một thực tế nữa đang đặt ra là, mặc dù UBCK Nhà nước đã cấp phép thành lập nhưng việc tham gia thành viên thị trường ở Sở Giao dịch chứng khoán TP.HCM và Trung tâm giao dịch chứng khoán Hà Nội đang quá tải không đủ dịch tích cho các đại diện giao dịch tại sàn của các công ty gây nên những phiền hà tiêu cực. Do đó, Chính phủ, UBCK Nhà nước nên xem xét và hạn chế việc thành lập thêm các CTCK, trên cơ sở đó tăng cường củng cố số hiện có đủ mạnh vươn tầm quốc tế. Mặt khác, cần xác định rõ hoạt động của các CTCK là một tổ chức tài chính phi ngân hàng để khi TTCK phát triển các công ty này được phép cho vay đầu tư chứng khoán và các lĩnh vực khác.

Tiếp tục hoàn thiện khung pháp lý cho hoạt động kinh doanh chứng khoán, mở rộng cung cấp thông tin cho thị trường để TTCK nhanh chóng trở thành một thị trường công khai minh bạch. Hoạt động thanh tra giám sát được đẩy mạnh. Hoàn thiện và phát triển các loại thị trường nhất là thị trường bất động sản, thị trường lao động, thị trường tiền tệ... tạo nền tảng cho TTCK phát triển bền vững. Đồng thời, phát triển cân đối các chức năng của TTCK, dành sự quan tâm đúng mức cho chức năng huy động vốn, không quá chú trọng chức năng lưu thông vốn qua việc di chuyển quyền sở hữu. Cần có sự phân công, phân cấp hợp lý giữa UBCK Nhà nước và Sở Giao dịch, Trung tâm giao dịch sao cho các công ty niêm yết thực hiện các thủ tục hành chính, thuận tiện theo nguyên tắc một cửa.

Đối với các doanh nghiệp cần phải khắc phục tính riêng rẽ trong sản xuất kinh doanh, phải nhận thấy và phát huy được tính hiệu quả từ việc tăng cường hợp tác, liên kết với nhau vì lợi ích của chính mình, của cả cộng

Nới biên độ tỷ giá hối đoái để đẩy mạnh xuất khẩu

THÙY LƯU

Theo Quyết định số 2635/QĐ-NHNN, Thống đốc Ngân hàng Nhà nước (NHNN) Việt Nam đã cho phép các tổ chức tín dụng được phép hoạt động ngoại hối ấn định tỷ giá mua bán giao ngay giữa VND và USD trong biên độ +/- 3% so với tỷ giá bình quân liên ngân hàng. Như vậy, biên độ tỷ giá đã tăng +/- 1% so với mức +/- 2% áp dụng trước đây. Biên độ tỷ giá mới đã được áp dụng từ ngày 7/11/2008.

Đẩy mạnh xuất khẩu

Theo NHNN, động thái này sẽ tạo điều kiện để tỷ giá điều chỉnh linh hoạt hơn, phản ánh sát tình hình cung cầu ngoại tệ trên thị trường, góp phần hạn chế nhập siêu và khuyến khích xuất khẩu, bảo đảm tăng trưởng kinh tế hợp lý, phù hợp với bối cảnh kinh tế trong nước và quốc tế. NHNN nhấn mạnh rằng, trong năm 2008, tình hình kinh tế quốc tế có những diễn biến phức tạp. Cuộc khủng hoảng của Mỹ ngày càng trầm trọng và lan rộng khiến cho hệ thống tài chính quốc tế đứng trước nguy cơ khủng hoảng và ảnh hưởng đến triển vọng tăng trưởng kinh tế toàn cầu.

Ngân hàng Trung ương nhiều quốc gia đã và đang nỗ lực thực hiện các biện pháp nhằm ngăn chặn khủng hoảng. Lãi suất liên tục được điều chỉnh giảm và tỷ giá của USD trên thị trường quốc tế cũng biến động phức tạp.

đồng doanh nghiệp và của quốc gia. Xây dựng cho mình chiến lược kinh doanh trong từng thời kỳ, ứng dụng khoa học, công nghệ, đổi mới thiết bị, nâng cao chất lượng hàng hóa, giảm giá thành, làm tốt công tác tiếp thị, tạo dựng và bảo vệ thương hiệu, chữ tín trong kinh doanh; Doanh nghiệp phải xây dựng nền nếp quản lý kinh doanh minh bạch và trung thực, thực hiện nghiêm túc các quy định của pháp luật, thực hiện trách nhiệm xã hội, khắc phục hành vi gian lận thương mại..., coi trọng quản trị doanh nghiệp. Quyền hạn và trách nhiệm giữa các thành viên khác nhau trong doanh nghiệp bao gồm các cổ đông, Hội đồng quản trị, ban điều hành, ban kiểm soát và những người liên quan phải được quy định rõ ràng trong điều lệ doanh nghiệp và quy chế

quản trị nội bộ. Đồng thời phải xác lập các nguyên tắc và quy trình thủ tục ra quyết định trong doanh nghiệp, qua đó ngăn chặn sự lạm dụng quyền lực và chức vụ, giảm thiểu rủi ro không cần thiết cho doanh nghiệp; Từng doanh nghiệp phải thực hiện cắt, giảm các chi phí sản xuất, kinh doanh thông qua các chương trình hành động phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiết kiệm để giảm giá thành sản phẩm, dịch vụ, tăng tính cạnh tranh... Có thể nói tất cả các yếu tố liên quan đến doanh nghiệp nói trên tưởng chừng không liên quan đến TTCK nhưng thực chất nó có mối liên hệ mật thiết đến TTCK, bởi mỗi một doanh nghiệp nỗ lực hoạt động đạt hiệu quả tốt trong sản xuất kinh doanh sẽ là động lực thúc đẩy TTCK phát triển ■